

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію Коржевського Ігоря Івановича

«Оцінювання економічної безпеки підприємств за станом їх ділової репутації», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 – Менеджмент

1. Актуальність обраної теми та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами. Сучасне підприємницьке середовище характеризується підвищеною нестабільністю, конкуренцією, динамікою цифрової трансформації та зростанням ваги нематеріальних активів, серед яких ключову роль відіграє ділова репутація. В умовах глобалізації та інформаційної прозорості ділова репутація підприємства дедалі більше впливає на рівень його економічної безпеки, виступаючи не лише індикатором довіри з боку споживачів, партнерів, інвесторів та регуляторів, але й інструментом стратегічного управління ризиками. Попри значну увагу до питань репутації та економічної безпеки окремо, їх взаємозв'язок і потенціал комплексного оцінювання в українському науковому та прикладному контексті залишаються недостатньо дослідженими. Саме тому обрана тема дисертаційної роботи, присвячена оцінюванню економічної безпеки підприємств за станом їх ділової репутації, є надзвичайно актуальною як з наукової, так і з практичної точок зору.

Теоретичне осмислення проблематики поєднання репутаційного менеджменту з механізмами забезпечення економічної безпеки відповідає стратегічним завданням підвищення стійкості національного бізнесу в умовах турбулентності. Практична потреба у впровадженні комплексних методик оцінювання репутаційних ризиків та інтеграції результатів в систему управлінських рішень актуалізує дослідження не лише в академічній, а й у прикладній площині.

Дисертаційна робота виконана у межах науково-дослідної теми ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК» – «Науково-методичні засади реалізації сучасних концепцій та технологій управління підприємствами, установами та організаціями в умовах економічного відновлення і глобалізованого розвитку» (номер державної реєстрації 0122U201378). У межах цього дослідження автором обґрунтовано концептуальний взаємозв'язок між економічною безпекою підприємств і їх діловою репутацією, а також розроблено практичні рекомендації щодо мінімізації репутаційних ризиків для забезпечення стійкості бізнесу. Таким чином, тематика дисертації тісно інтегрована в структуру пріоритетних наукових програм закладу вищої освіти та відповідає загальнодержавним завданням зміцнення економічного потенціалу підприємств в умовах ризиків і викликів.

2. Основні наукові положення, висновки і рекомендації, що сформульовані в дисертації, їх новизна, рівень обґрунтованості. У дисертації І.І. Коржевського представлено цілісну концептуальну модель оцінювання економічної безпеки підприємств за станом їх ділової репутації, яка поєднує теоретичні засади, методичні інструменти та практичні рішення в одному науково-обґрунтованому підході. Основні наукові положення, що виносяться на захист, ґрунтуються на критичному аналізі наявних досліджень, узагальненні світового і вітчизняного досвіду та авторських розробках.

До числа ключових результатів, що мають наукову новизну, належать:
вперше:

- запропоновано концептуальний підхід до удосконалення забезпечення економічної безпеки підприємств через покращення їх ділової репутації, з метою інтеграції інструментів репутаційного менеджменту в систему стратегічного управління економічною безпекою, що дасть можливість підприємствам своєчасно ідентифікувати, оцінювати та

нейтралізувати загрози репутаційного характеру, підвищуючи стійкість до зовнішніх і внутрішніх ризиків та зміцнюючи конкурентні позиції на ринку;

- розроблено комплексну методику оцінювання економічної безпеки підприємств за станом їх ділової репутації, з метою забезпечення системного підходу до вимірювання економічної безпеки на основі інтеграції багатофакторного аналізу фінансових показників, якості корпоративного управління, судових ризиків, прозорості бізнес-процесів та цифрових репутаційних даних, що дасть можливість підвищити точність і обґрунтованість діагностики рівня економічної безпеки підприємства та оперативно реагувати на загрози репутаційного характеру;

удосконалено:

- підхід до інформаційного забезпечення оцінювання ділової репутації підприємств, яке було здійснено шляхом поєднання даних із відкритих джерел, аналітики соціальних мереж, автоматизованого моніторингу ЗМІ та інтеграції з державними реєстрами, що, на відміну від традиційних підходів, обмежених внутрішніми або локальними показниками, дозволяє забезпечити вищу об'єктивність і оперативність аналізу репутаційного стану, та дало змогу розробити механізм видачі Свідоцтва ділової репутації як інструменту підвищення прозорості, довіри та безпеки в діловому середовищі;

- систему критеріїв оцінювання рівня ділової репутації підприємств, яке було здійснено шляхом розширення традиційного підходу за рахунок включення до аналізу показників прозорості ведення бізнесу, соціальної відповідальності, дотримання договірних зобов'язань і наявності судових процесів, що, на відміну від існуючих моделей, орієнтованих переважно на фінансові результати та клієнтські відгуки, забезпечує багатовимірну оцінку репутаційного стану підприємства, та дало змогу підвищити повноту, об'єктивність і прикладну цінність результатів аналізу для прийняття управлінських рішень у сфері економічної безпеки;

дістали подальшого розвитку:

теоретичні засади трактування понять «ділова репутація підприємства», «економічна безпека підприємства», «комунікативне (управлінське) рішення», «комунікативна зацікавленість», «комунікативне рішення» та «концептуальний підхід до удосконалення забезпечення економічної безпеки підприємств під впливом ділової репутації», яке було здійснено шляхом уточнення змістовного наповнення зазначених понять у контексті стратегічного управління безпекою, що, на відміну від попередніх підходів, дозволило розглядати ділову репутацію як актив, що прямо впливає на рівень економічної безпеки підприємства, та дало змогу сформуванню комплексний підхід до оцінювання економічної безпеки з урахуванням репутаційних ризиків і інтегрувати механізми репутаційного менеджменту в загальну систему управління підприємством;

- обґрунтування взаємозв'язку між діловою репутацією підприємства та його економічною безпекою, яке було здійснено шляхом аналізу впливу репутаційних ризиків на фінансові показники, ринкову позицію та управлінську стійкість підприємств, що, на відміну від окремих фрагментарних досліджень, дозволило розглядати ділову репутацію як стратегічний фактор забезпечення економічної безпеки, та дало змогу включити оцінку репутаційних ризиків до розробленої методики оцінювання економічної безпеки підприємств;

- вивчення методичних підходів до оцінювання економічної безпеки підприємств та їх ділової репутації, яке було здійснено шляхом інтеграції підходів стратегічного аналізу, фінансової діагностики та репутаційного моніторингу, що, на відміну від традиційних методик, орієнтованих на окремі аспекти діяльності підприємства, забезпечує комплексне охоплення чинників, що впливають на його безпековий потенціал, та дало змогу сформуванню методики оцінювання економічної безпеки підприємств за станом їх ділової репутації;

- виявлення основних тенденцій розвитку підприємств України та стану їх економічної безпеки, яке було здійснено шляхом аналізу статистичних даних і виокремлення ключових факторів впливу на стабільність бізнесу, що, на відміну від попередніх досліджень, зосереджених переважно на фінансових показниках, дозволило врахувати також нематеріальні активи, зокрема ділову репутацію, та дало змогу розробити обґрунтовані критерії оцінювання економічної безпеки підприємств за станом їх ділової репутації;

- систематизаційне опрацювання відкритих джерел інформації для дослідження ділової репутації підприємств, яке було здійснено шляхом аналізу структури, доступності та змістовного наповнення публічних інформаційних ресурсів, що, на відміну від попередніх підходів, не обмежувалося окремими реєстрами або оглядовими даними, а охоплювало широке коло цифрових, медійних і державних платформ, та дало змогу виявити ключові інформаційні бар'єри й сформувану науково обґрунтовану базу джерел для проведення комплексного оцінювання ділової репутації підприємств.

Загалом дисертація І.І. Коржевського робить вагомий внесок у розвиток сучасної науки про управління підприємствами, пропонуючи інноваційні підходи до інтеграції нематеріальних активів у систему економічної безпеки, що є актуальним як для українського, так і для міжнародного науково-практичного середовища.

3. Теоретична та практична цінність дисертації. Теоретична цінність дисертаційної роботи полягає в суттєвому поглибленні наукових уявлень про взаємозв'язок ділової репутації та економічної безпеки підприємств. У дослідженні запропоновано нові наукові підходи до розкриття таких понять, як «ділова репутація підприємства», «репутаційний ризик», «репутаційна стійкість», «комунікативне управлінське рішення», а також розроблено концепцію репутації як стратегічного активу в системі

безпекового менеджменту. Автором уточнено зміст категоріального апарату стратегічного управління в контексті впливу нематеріальних активів на фінансову стабільність, ринкову позицію та довіру до підприємства з боку зацікавлених сторін.

На основі синтезу знань у сферах менеджменту, інформаційної аналітики, економічної безпеки та репутаційного моніторингу дисертантом обґрунтовано авторське бачення репутації як системної складової економічного потенціалу підприємства. Також сформовано міждисциплінарну теоретичну базу для подальших досліджень у галузі цифрових механізмів оцінювання ділової репутації, інтеграції репутаційних даних у фінансову діагностику та стратегічне планування.

Практична цінність дисертації полягає у створенні інструментарію, придатного для застосування в системі управління ризиками сучасних підприємств. Зокрема:

- запропоновано комплексну методику оцінювання економічної безпеки підприємств за станом ділової репутації, що враховує як кількісні, так і якісні індикатори репутаційної стабільності;

- розроблено механізм видачі «Свідоцтва ділової репутації» на основі інтеграції відкритих державних і недержавних реєстрів, що сприяє підвищенню прозорості, довіри та безпеки у діловому середовищі;

- удосконалено підхід до інформаційно-аналітичного забезпечення репутаційного моніторингу через поєднання даних із соціальних мереж, ЗМІ, регуляторних баз і корпоративних звітів;

- запропоновано модель репутаційного менеджменту, яка дозволяє підприємствам вибудовувати стратегію довгострокової репутаційної стійкості та уникати репутаційних загроз на ранніх етапах;

- сформульовано практичні рекомендації для підприємств, аналітичних центрів, консалтингових і контролюючих органів, що працюють у сфері

оцінювання надійності бізнес-контрагентів, кредитоспроможності, інвестиційної привабливості тощо.

Практична ефективність запропонованих рішень підтверджується їх використанням в діяльності реальних організацій, серед яких – NORDSAGE, Латвія (довідка № NA від 24.01.2023 р.), Міжнародна Асоціація ветеранів «АЛЬФА», Україна (довідка № 29/5 від 14.05.2024 р.), ТОВ «СТРАБІС ВЕБ», Україна (довідка №67 від 19.11.2024 р.), що засвідчено відповідними довідками. Застосування напрацювань автора дало змогу посилити системи антикризового управління, підвищити якість комплаєнс-перевірок та забезпечити ефективніші репутаційні стратегії.

Таким чином, результати дисертаційного дослідження мають значну наукову та прикладну цінність, можуть бути використані в освітніх програмах, при підготовці управлінців і експертів у сфері економічної безпеки, а також слугувати підґрунтям для подальших міждисциплінарних досліджень у контексті цифрового управління ризиками та стратегічного розвитку підприємств.

4. Повнота викладу результатів дослідження в опублікованих працях. Основні наукові результати, положення, висновки та практичні рекомендації, сформульовані в дисертації, відображено в опублікованих працях здобувача, що свідчить про високий рівень апробації і публічності наукового дослідження.

Основні положення та результати дисертаційного дослідження опубліковані у 9 наукових праць загальним обсягом 5,56 др. арк., з яких особисто автору належить 4,96 друк. арк., у тому числі 5 статей, з яких 4 статті – у наукових фахових виданнях України, 1 - у виданні іноземних держав що індексуються у міжнародних наукометричних базах, а 1 одноосібний розділ у колективній монографії, а також 3 – матеріали участі у науково-практичних конференціях різного рівня. Це забезпечує належну

репрезентативність результатів дослідження у фаховому науковому просторі.

Публікації здійснені українською та англійською мовами, що сприяє як національній, так і міжнародній науковій комунікації. Тематика робіт повністю відповідає змісту дисертаційного дослідження, а викладені в них матеріали послідовно і комплексно відображають усі ключові етапи наукового пошуку: від теоретичного аналізу до прикладного моделювання та впровадження.

Таким чином, результати дисертації мають повноцінне відображення в опублікованих працях, що свідчить про належний рівень завершеності наукової роботи та дотримання академічних стандартів публічності результатів дослідження.

Основні результати та положення проведених досліджень були апробовані на 3 науково-практичних конференціях різного рівня: Держава, регіони, підприємництво: інформаційні, суспільно-правові, соціально-економічні аспекти розвитку (2020; 2021), International Conference on Corporation Management (2022).

5. Відповідність дисертації встановленим вимогам. Дисертація Коржевського Ігоря Івановича на тему «Оцінювання економічної безпеки підприємств за станом їх ділової репутації» відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України № 167 від 6 березня 2019 року (зі змінами), наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 року та Постанови № 44 від 12.01.2022 року. Це самостійне, завершене наукове дослідження, яке відзначається високим рівнем теоретичної новизни, наукової обґрунтованості та вагомої прикладної значущості.

Структура дисертації, логіка викладення матеріалу, зміст, науковий стиль, обсяг та належне оформлення відповідають встановленим критеріям щодо підготовки здобувачів наукового ступеня доктора філософії. Апробація результатів дослідження на конференціях, публікація основних

положень у фахових виданнях та наявність впровадження підтверджують їхню практичну цінність і відповідність академічним вимогам.

Положення, що виносяться на захист, сформульовані автором самостійно на основі ґрунтовного аналізу наукових джерел, теоретичних узагальнень, авторських методичних розробок, а також результатів емпіричних досліджень і практичного досвіду.

У дисертації Коржевського І.І. не виявлено порушень академічної доброчесності. Усі використані джерела, цитати, положення та ідеї належним чином оформлені згідно з академічними стандартами та етичними нормами наукової діяльності.

6. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертаційної роботи. Попри високий рівень теоретичного обґрунтування, методичної досконалості та прикладної спрямованості, дисертаційна робота Коржевського Ігоря Івановича містить окремі положення, які можуть стати предметом подальшої наукової дискусії або уточнення в наступних дослідженнях:

1. Співвідношення між діловою репутацією як нематеріальним активом та репутаційним капіталом потребує подальшого уточнення у контексті бухгалтерського обліку, оцінки вартості бізнесу та правового регулювання. Доцільним видається поглиблення аналізу щодо трансформації нематеріальних характеристик у вимірювані активи з урахуванням стандартів фінансової звітності.

2. У роботі значна увага приділяється моніторингу соціальних мереж і відкритих джерел, однак менше розкрито питання репутаційного аналізу в умовах інформаційної атаки або деструктивного інформаційного впливу, що має критичне значення для економічної безпеки підприємств в умовах гібридних загроз.

3. Запропонована методика оцінювання економічної безпеки є надзвичайно цінною, проте її апробація могла б бути поглибленою шляхом

використання кейсів конкретних підприємств різних галузей економіки. Це дозволило б уточнити межі її універсальності та адаптивності до специфіки бізнес-середовища.

4. Взаємозв'язок між корпоративною культурою та репутаційною стійкістю лише окреслено у загальному вигляді. Враховуючи зростання значущості ESG-факторів (екологічних, соціальних та управлінських), цей аспект заслуговує на окреме поглиблене дослідження в подальших наукових роботах автора.

5. Дисертація демонструє належний рівень інтердисциплінарності, втім застосування інструментів штучного інтелекту та Big Data в репутаційному аналізі потребує чіткішого методичного обґрунтування, зокрема, щодо алгоритмів збору, обробки та інтерпретації великих обсягів даних у практичному вимірі.

Зазначені зауваження не знижують загальної наукової цінності роботи та мають характер пропозицій до розширення напряму дослідження. Навпаки, вони відкривають перспективи для подальших наукових пошуків автора у сфері стратегічного менеджменту, цифрової трансформації систем безпеки та інтегрованого оцінювання нематеріальних активів підприємств.

Загальний висновок

Дисертація Коржевського Ігоря Івановича на тему «Оцінювання економічної безпеки підприємств за станом їх ділової репутації» є самостійним, завершеним науковим дослідженням, у якому здобувачем вирішено важливе й актуальне наукове завдання – теоретичне обґрунтування та розробка методичних засад і практичних рекомендацій щодо оцінювання економічної безпеки підприємств з урахуванням стану їх ділової репутації як стратегічного нематеріального активу. Робота побудована на основі комплексного аналізу сучасних концепцій стратегічного управління, ризик-менеджменту, репутаційного менеджменту та інформаційної аналітики.

Зміст дисертації послідовно розкриває поставлену мету та завдання дослідження, а отримані результати демонструють концептуальну цілісність і логіку авторського наукового пошуку. Положення, що виносяться на захист, відзначаються науковою новизною, міждисциплінарною аргументованістю, теоретичною глибиною та прикладною значущістю для практики корпоративного управління, стратегічного планування та безпекового аналізу.

Актуальність обраної теми, високий рівень наукової підготовки здобувача, а також відповідність структури, змісту, рівня апробації та публічного представлення результатів вимогам чинного законодавства підтверджуються наявністю наукових публікацій у фахових українських та міжнародних виданнях, індексованих у провідних наукометричних базах (Index Copernicus, Dimensions, Google Scholar, OpenAIRE тощо).

Загалом дисертаційна робота за своїм змістом, оформленням, структурною логікою та науковим рівнем відповідає вимогам, визначеним Наказом Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 року (зі змінами), а також Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 року.

Ураховуючи викладене, автор дисертації – Коржевський Ігор Іванович – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 «Менеджмент» у межах галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

Рецензент:

Кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри міжнародного бізнесу,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК» Олена НАУМОВА